

AVRUPA ÜLKELERİNDE VE TÜRKİYE'DE İLKOKULLARDA UYGULANAN YABANCI DİL ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hülya ŞAHİN¹, Necdet AYKAÇ²

* Bu makale, 2019 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanmış olan "Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye'de ilkokullarda Uygulanan Yabancı Dil Öğretim Programlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1 Doktora Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, hlyshahin66@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6878-4783.

2 Doç. Dr. Öğretim Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, necdetaykac@mu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8020-713X.

Geliş Tarihi: 03.09.2019 Kabul Tarihi: 01.11.2019

Öz: Bu çalışmanın amacı bazı Avrupa ülkelerinde (Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya) ve Türkiye'de ilkokullarda uygulanan yabancı dil eğitim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Araştırmada, ülkelerin yabancı dil öğretim programlarını karşılaştırmak amacıyla betimsel model kullanılmıştır. Araştırmada, Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye'de ilkokullarda uygulanan yabancı dil öğretim programlarının genel özellikleri, yapısı ve işleyiş, hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları, sinama durumları açısından benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiştir. Veri kaynağı oluşturulurken amaçlı örnekleme tekniklerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesinde nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmış, verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılarak veriler karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda yabancı dil öğretim programları incelendiğinde Türkiye'de merkezi bir program hazırlandığı ve programın ülke genelinde uygulandığı belirlenmiştir. İncelenen AB ülkelerinde (Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya) ise çerçeve programların hazırlandığı ve okulların kendi programlarını düzenleyebildiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İngilizce öğretim programı, yabancı dil eğitimi, karşılaştırmalı eğitim.

A COMPARATIVE STUDY OF EUROPEAN AND TURKISH PRIMARY SCHOOL FOREIGN LANGUAGE EDUCATION PROGRAMS

Abstract:

The purpose of this study is to examine and compare the primary school level foreign language education programs of selected European countries (Germany, Austria, Finland, Holland, and Poland) with those in Turkey. To compare each country’s foreign language program, a descriptive model was used. The main features, structure and mechanisms, goals and conduct, content, educational design, and evaluation procedures of the foreign language programs used in each nation’s elementary schools were compared and contrasted. Criterion sampling, a purposeful sampling technique, was used to define the study group. A qualitative data collection approach called document analysis was used to obtain research data for the study and the data were compared using a descriptive analysis method. When the foreign language programs were analysed, Turkey was found to have a centralized language education program being administered across the country. The EU programs used in this study were found to have specialized, decentralized programs designed by the schools themselves.

Keywords: English teaching program, foreign language education, comparative education.

GİRİŞ

Küresel gelişme toplumları etkileyerek, bilgi ve kültür aktarımını hızlandırmaktadır. Bu gelişime ayak uydurmak için her bireyin en az bir yabancı dil öğrenmesi zorunlu hale gelmiştir (Demirkan, 2008). Yabancı dil, gelişen teknolojilere paralel olarak değişen dünyamızda önemli bir kavram olarak yerini korumaktadır (Ekuş ve Babayiğit, 2013). Bu yönüyle yabancı dil bir amaç değil, bir araç haline dönüşmüştür. Siyasetten ekonomiye, sosyal yaşamdan eğitime kadar iletişimin gerekli olduğu dünyada yabancı dil bilenler profesyonel hayata bir adım önde başlamaktadır (Hamiloğlu, 2013). Yabancı dil öğrenmenin temel sebepleri, bireylere göre değişen özel amaçlar, hedef toplum içerisinde sürekli veya geçici olarak yaşamının doğurduğu bir gereklilik, farklı kültürlerle duyulan ilgi, mesleki yaşam içerisinde ilerleme isteği ve okul programlarına bağlı olarak öğrenme zorunluluğu olarak sıralanmaktadır (Harmer, 1991).

Yabancı dil eğitiminde özellikle program, yalnızca ders içeriğini oluşturan bir kavram olmaktan öte eğitimin her ayrıntısını planlayan büyük bir sistemin parçası-

dır. Bir program sürekli geliştirilebilir ama tamamen değiştirilmesi geçmiş verilerle bağlantının kopmasına yol açabilir. Program, bir yandan ülkeye ait eğitim programlarını yapılandırırken diğer yandan okula özgü bir sistem oluşturulmasında etkili bir rol oynamaktadır. Bugün dünyada, yabancı dil eğitiminde, oldukça ileri yöntemler ve teknolojiler birlikte kullanılmaktadır. Sürekli yeni yöntemler, yaklaşımlar ve teknikler üretilmeye çalışılmaktadır. Türkiye’de ise yabancı dil öğretiminde hedeflenen başarının sağlandığını söylemek güçtür. Uluslararası ve ulusal veriler incelendiğinde “Neden yabancı dil öğrenemiyoruz?” sorusuna halen cevap aranmaktadır (British Council ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı [TEPAV], 2013).

Dünyaca ünlü eğitim kuruluşu Education First, 2018 yılının dünya kapsamında İngilizce yeterlilik verilerini açıklamıştır. Bu rapora göre Türkiye, 32 Avrupa ülkesi arasında 31. sırada ve “**çok düşük**” seviyesinde yer almaktadır. Dünya genelindeki toplam 88 ülke arasında ise 73. sırada bulunmaktadır. İngilizce yeterlilik verilerinde ilk 15’e giren ülkelere baktığımızda sırasıyla; İsviçre, Hollanda, Singapur, Norveç, Danimarka, Güney Afrika, Lüksemburg, Finlandiya, Slovakya, Almanya, Belçika, Avusturya, Polonya, Filipinler, İsveç oluşturmaktadır (Education First, 2018). Çalışmada yabancı dil eğitiminde başarılı olan ülkelerin yabancı dil politikaları incelenmiştir. İngilizce yeterlilik sıralamasında ikinci sırada yer alan Hollanda, yabancı dil eğitim kalitesini yükseltmek için özel bir politika geliştirmiştir. Bu politika Avrupa Birliği sözleşmelerine bağlıdır. (Üstünoğlu, 2008). Yabancı dil eğitimi ülkede yaşamla iç içe yer almaktadır. Sıralamada yer alan Almanya, dil öğrenme politikalarıyla iyi bir konumdadır. Avrupa’nın merkezinde yer alması nedeniyle hem kendi ulusal dilini korumaya yönelik hem de yabancı dil öğrenimini kaliteli hale getiren bir politika benimsemiştir. Avusturya’nın ilkokul programlarında ilkokulun ilk yıldan itibaren İçerik ve Dil Entegreli Öğrenme - CLIL (Content and Language Integrated Learning) yaklaşımı yer almaktadır (Abuja, 2007). İki ulusal dile sahip olan (Fince ve İsveççe) ve son yıllarda eğitimde yakaladığı başarılarla örnek teşkil eden Finlandiya ise, Avrupa’da hedeflenen 1+2 yabancı dil becerisinin aksine; 1+2+2 yabancı dil becerisini amaçlamaktadır (Latomaa ve Nuolijärvi, 2002). Çok sayıda göçmenin bulunduğu, farklı ülkelerden insanların bir arada yaşadığı Finlandiya’daki okullarda 44 farklı dil öğretilmektedir. Polonya, 1990’ların sonunda başlatılan uzun vadeli reform programı sayesinde, 2004’te AB üyeliğinin de etkisiyle öğrencilerinin başarı düzeyini ve eğitimin niteliğini güçlü bir biçimde iyileştirmiştir. 2009 yılı PISA testlerinde, Polonya, en üst sıralarda yer alan 15 OECD ülkesi arasında yer almaktadır (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü [OECD], 2015). Yaptığı reformları dil öğretimindeki başarılarla da yansıtan Polonya yabancı dil yeterliliği sıralamasında ilk 15 ülke arasında yer almaktadır (Education First, 2018).

Bu doğrultuda başka ülkelerin yabancı dil alanındaki deneyimlerini gözden geçirmek Türkiye’de yabancı dil eğitiminde yaşanan sorunları çözmeye fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yönüyle Türkiye’de yabancı dil alanında istenilen başarıya

ulaşmak için bu alanda başarılı olan programları incelemek ve Türkiye’deki mevcut yabancı dil programıyla karşılaştırmak eksiklikleri gidermede önemli katkı sunabilecektir. Bu karşılaştırmalı çalışmada, yabancı dil verilerine göre üst sıralarda yer alan ülkelerin yabancı dil öğretim programları incelenmiştir.

Amaç

Bu çalışmada, bazı Avrupa ülkelerinde (Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya) ve Türkiye’de ilkokullarda uygulanan yabancı dil eğitim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Bazı Avrupa ülkelerinde (Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya) ve Türkiye’de ilkokullarda uygulanan yabancı dil öğretim programlarının genel özellikleri nelerdir?

2. Bazı Avrupa ülkelerinde (Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya) ve Türkiye’de ilkokullarda uygulanan yabancı dil öğretim programlarının;

a. yapısı ve işleyiş

b. hedef ve davranışlar

c. içerik

d. eğitim durumları

e. sınav durumları açısından benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada, ülkelerin yabancı dil öğretim programlarını karşılaştırmak amacıyla betimsel model kullanılmıştır. Betimsel model, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir biçimde araştırılmaktadır ve bu araştırmalar çoğunlukla tarama araştırmaları olarak da bilinmektedir (Erkuş, 2005). Duverger (1973)’in “belgesel gözlem” diye adlandırıldığı bu yaklaşımı, Best (1959) ise “mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak, sistemli incelenmesi” olarak tanımlamıştır (Karasar, 2005).

Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağı, Education First tarafından 2018 yılında dünya kapsamında yapılan 88 ülkenin İngilizce yeterlilik verileridir. Nitel araştırma yaklaşımını temel alan bu çalışmada İngilizce yeterlilik verilerine göre üst sıralara girmiş ülkelerden amaçlı örnekleme tekniklerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Amaçlı örnekleme, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014). Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın veri kaynağını oluşturmak için Education First, dünya kapsamında İngilizce yeterlilik verilerinde ilk 15 ülke içinde olma ölçütü olarak belirlenmiştir (Education First, 2018). Araştırmanın veri kaynağını ölçüt örnekleme yöntemine dayalı olarak ilk 15 ülke arasında yer alan AB'ye üye ülkelerden beş ülke Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve AB'ye aday ülke olan Türkiye oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin elde edilmesinde nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008)'e göre, doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi, çalışılacak konular ile ilgili olarak yazılı ve basılı belgelerin analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada veri kaynağı olarak dünya kapsamında İngilizce yeterlilik verilerinde ilk 15 ülke içinde olan Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye ilköğretim yabancı dil öğretim programlarıyla ilgili tez, kitap, dergi, makale gibi basılı bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Ülkelerin eğitim bakanlıklarının yayınlarından ve resmi sayfalarından yararlanılmıştır. Ayrıca, Avrupa Eğitim Bilgi Ağı (Eurydice) ve Avrupa Konseyi'nin sitelerindeki dokümanlardan da faydalanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılarak, veriler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalı eğitimin kendi alanına özgü analiz yöntemlerine uygun olarak benzerlik ve farklılıklar analiz edilmiştir. Araştırma sorularından yola çıkılarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre veriler seçilmiş, düzenlenmiş, benzerlikler ve farklılıklar bir araya getirilip, karşılaştırılmıştır. Bu bağlamda Türkiye, Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya'da ilköğretim yabancı dil öğretim programlarının genel özellikleri, yapısı ve işleyiş, hedefleri, içeriği, eğitim durumları ve değerlendirme öğeleri incelenmiştir. Programların ayrıntılı betimlemeleri yapılmış, programlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar belirlenmiş ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Bulgular ve analizler doğrultusunda Türkiye için kullanılabilir örnekler önerilmeye çalışılmıştır.

Bulgular**Tablo 1.** *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de Resmi İlkokullarda Uygulanan Yabancı Dil (İngilizce) Öğretim Programlarının Genel Özellikleri*

	Programın niteliği	Yabancı dil eğitime başlama yaşı	Yabancı dil eğitime başlama kademesi	Yabancı dil seviyesi
ALMANYA (Bremen Eyaleti)	Eyaletlere göre çerçeve program	6/8 yaş	1.veya 3. Sınıf	4.sınıf sonunda A1 seviyesi
AVUSTURYA	Eyaletlere ve bölgelere göre çerçeve program	6 yaş	1.sınıf	4.sınıf sonunda A1 seviyesi
FİNLANDİYA	Ulusal çekirdek program	7/9 yaş	1.veya 3. Sınıf	Dinleme ve Okuma becerisi A2 seviyesinde, Konuşma ve Yazma becerisi A1 seviyesinde
HOLLANDA	Çerçeve program	4 yaş	1.sınıf	7. veya 8. Sınıf sonunda A1/A2 seviyesinde
POLONYA	Çekirdek program	6/7 yaş	1.sınıf	VIII. sınıf sonunda A2 seviyesi
TÜRKİYE	Ulusal merkezi program	6.5/7 yaş	2.sınıf	4.sınıf sonunda A1 seviyesi

Tablo 1’e göre Hollanda’da çocuklar, 4 yaşında iken resmi olarak okula kabul edilemezler. Uygulamada ise, çocukların %98’inden fazlası okula ve yabancı dil eğitimine dört yaşında başlamaktadır (Netherlands Organization for International Cooperation in Higher Education, [NUFFIC], 2018). Erken yaşta yabancı dil eğitimi de programların oluşmasında önemli yere sahiptir. Yabancı dil eğitimine en erken Hollanda’da başlanmaktadır. Hollanda Yabancı Dil Dünya Yeterlilik sıralamasında ikinci sırada yer almaktadır (Education First, 2018). Hollanda dışındaki diğer ülkelerin dil eğitimine başlama yaşı Tablo 2’ye göre benzerlik göstermektedir. Türkiye yabancı dil eğitimine 2. sınıfta başlayarak diğer ülkelere göre farklılık göstermektedir. Diğer ülkelerde yabancı dil eğitimi 1. sınıfta başlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017b). Almanya’da eyaletlere göre, Finlandiya’da ise okullara göre yabancı dil eğitimine baş-

lama kademesi değişmektedir (Eurydice, 2019). Programların OBM'yi (Avrupa Ortak Başvuru Metni) dikkate alarak hedeflediği yabancı dil seviyesi eğitim sistemlerindeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. İlkokul eğitimi her ülkede farklı sınıf ve kademe-leri kapsamaktadır. Genel olarak ilkokul sonunda hedeflenen seviye A1 düzeyindedir. Finlandiya diğer ülkelerden farklı olarak becerilere göre (dinleme, okuma, yazma, konuşma) dil seviyeleri belirlemiştir (Finnish National Agency for Education, 2004). İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programlarına yönelik olarak Türkiye'de merkezi bir program uygulanmaktadır. İncelenen diğer ülkelerde çerçeve programlar hazırlanmaktadır.

Tablo 2. *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de Resmî İlkokullarda Uygulanan Yabancı Dil Öğretim Programlarının Yapısı*

	Programın Kapsadığı Sınıf Kademeleri	Program Tasarımının Temeli	Programın Uygulayıcıları
ALMANYA (Bremen Eyaleti)	3.ve 4.sınıflar	Disiplinler arası yaklaşım Aktif dil öğrenme ilkesi Hayat boyu öğrenme İletişimsel Yaklaşım Çok dillilik CLIL Uygulamaları CEFR	Sınıf Öğretmenleri
AVUSTURYA	1- 4.sınıflar	Disiplinler arası yaklaşım İletişimsel, görev tabanlı, işlevsel yaklaşım Çok dillilik CLIL Uygulamaları Üç Dilli Dil Portföyü CEFR	
FİNLANDIYA	1-6.sınıflar	İletişimsel Yaklaşım Kültürlerarası farklılıklara yönelik algı Doğal, işlevsel ve eğlenceli dil eğitimi Çok dillilik CLIL Uygulamaları BIT CEFR	Sınıf Öğretmenleri
HOLLANDA	1-8.sınıflar	Disiplinler arası yaklaşım Çok dillilik İki dilli sınıf ortamı CLIL Uygulamaları CEFR	
POLONYA	I-VIII. sınıflar	Disiplinler arası yaklaşım Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi Çok dillilik CLIL Uygulamaları CEFR	Sınıf Öğretmenleri IV-VI. sınıflarda Branş Öğretmeni
TÜRKİYE	2-4. sınıflar	Yapılandırmacı Yaklaşım Benden-evrene ilkesi Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi Kültürel çeşitlilik CEFR	Branş Öğretmenleri

Tablo 2’de görüldüğü gibi; İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programları her ülkede farklı sınıf kademelerini kapsamaktadır. Programlar, Almanya’da 3. ve 4. sınıflar, Avusturya’da 1.- 4. sınıflar, Finlandiya’da 1-6. sınıflar, Hollanda ve Polonya’da I-VIII. sınıflar, Türkiye’de ise 2-4. sınıflar için hazırlanmıştır. İncelenen ülkelerin ilkokul yabancı dil öğretim programlarında aktif dil öğrenme becerisi ve iletişime ağırlık verilmesi ortak özellikler arasında yer almaktadır. Disiplinler arası yaklaşım, çok dillilik ve CLIL yaklaşımı Türkiye hariç tüm ülkelerin yabancı dil öğretim programlarında sıklıkla vurgulanmıştır. İncelenen ülkelerin yabancı dil öğretim programlarının tamamında kültürel çeşitlilik, hedef dilin kültürünü ve diğer kültürleri anlamak, değer vermek benzer özellikler arasında yer almaktadır. Türkiye ve Polonya İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programları Tüm Fiziksel Tepki Yöntemine göre hazırlanmıştır. Finlandiya İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programı ise İletişimsel Yaklaşımına göre hazırlanmıştır. İncelenen ülkelerin tamamında yabancı dil öğretim programları hazırlanırken Avrupa Ortak Başvuru Metni-CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) dikkate alınmıştır. Türkiye’de İngilizce dersi branş öğretmenleri tarafından yürütülürken, diğer ülkelerde ilkokulun alt kademelerinde İngilizce dersi sınıf öğretmeni tarafından verilmektedir.

Tablo 3. *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de Resmî İlkokullarda Haftalık Yabancı Dil Ders Saatleri*

Almanya	Ders	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	Toplam		
	İngilizce	-	-	2	2	4		
Avusturya	Ders	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	Toplam		
	Modern yabancı dil	-	-	1	1	2		
Finlandiya	Konu	1	2	3	4	5	6	Genel Toplam
	A1-dil	-	-	9			9	
	B1-dil	-----			2		2	
	(İsteğe bağlı A2 dili) ¹	-	-	(12)			(12)	
Hollanda	Ders	1. 2. 3. 4. 5. 6. Sınıf				7. ve 8. Sınıf	Genel Toplam	
	İngilizce	-				45 Dakika	90 Dakika	
Polonya	Ders	IV	V	VI	VII	VIII	Toplam	
	Modern yabancı dil	3	3	3	3	3	15	
	İkinci modern yabancı dil	-	-	-	2(+2) ²	2(+2) ²	4(+4) ²	
Türkiye	Ders	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Toplam		
	İngilizce	-	2	2	2	6		

1) Öğrenci, dile bağlı olarak, seçmeli bir ders ya da B1 dili yerine A2 dilini seçebilir. Öğrenci B2 dilini seçmeli ders olarak seçebilir. Ders saatlerinin dağılımı, A2 dilini öğrenen bir öğrenci için yılda en az 234 saattir. Hem A2 hem de B1 dilini öğrenen öğrenciler için yıllık toplam ders sayısı en az 238 saattir (Finlandiya Ulusal Eğitim Ajansı, 2012/ <https://www.opf.fi>).

2) II. aşama IV, V, VI, VII, VIII. sınıflar için modern yabancı dil ders saati tabloda belirtilmiştir. Modern yabancı dil: IV.- VIII. sınıflarda haftada 15 saattir (iki dilli ilköğretim okullarında ikinci yabancı bir dil için VII.- VIII. sınıflara toplam 4 saat ders eklenmiştir. İki dilli derslerde ikinci ders dili olan modern yabancı dilin saatlerini artırmak için 2 saat daha ek ders verilebilmektedir (<https://eacea.ec.europa.eu>).

Tablo 3'te Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye'deki ilkokullarda haftalık yabancı dil ders saatleri karşılaştırılmıştır. Haftalık yabancı dil ders saatlerine bakıldığında yabancı dil eğitimine en fazla Finlandiya'nın zaman ayırdığı tespit edilmiştir. Öğrencinin seçebileceği yabancı dil sayısının Finlandiya ve Polonya'da diğer ülkelere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Finlandiya'da ilkokulda öğretilen yabancı dil sayısı incelenen diğer ülkelere göre farklılık göstermektedir. Diğer ülkelerden farklı olarak yalnızca Türkiye'de 1.sınıfta yabancı dil dersi bulunmamaktadır. Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda ve Polonya'da 1. sınıftan itibaren yabancı dil dersi sınıf öğretmenleri tarafından diğer derslere entegre edilerek işlendiğinden ekstra yabancı dil dersi yer almamaktadır. Türkiye dışındaki ülkelerde dersler CLIL uygulamasına bağlı olarak işlenmektedir. Türkiye'de ilkokulda yabancı dil diğer derslere entegre edilerek işlenmemektedir.

Tablo 4. *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye'de Resmi İlkokullarda İngilizce Öğretim Programlarının Hedef ve Davranışlar Açısından Karşılaştırılması*

ALMANYA (BREMEN)	<p>Almanya'da İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programında hedefler, 4. sınıf sonunda kazanılması gereken yeterlilikleri tanımlamaktadır. Hedefler, genel ve özel hedefler olarak belirtilmiştir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genel hedeflerde (Gelegenheit) ilköğretim dördüncü sınıf sonunda öğrencinin geliştireceği özellikler belirtilmiştir, • Özel hedeflerde her ünite için ayrı hedefler belirtilmiştir. • Program, aşağıdaki dil becerilere yönelik hedefleri içermektedir. - Dinleme-anlama, konuşma, tutarlı konuşma, okuduğunu anlama, yazma, aracılık etme, dil araçlarını kullanma becerisi - Süreçle ve iletişimle ilgili kazanımlar (Landesinstitut Für Schule Bremen [LIS], 2013).
AVUSTURYA	<p>Avusturya İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programında yabancı dil öğretiminin görevleri başlığı altında genel hedefler ve özel hedefler yer almaktadır. 4. sınıf sonunda öğrencinin kazanması gereken özel hedefler dil becerilerine göre sınıflandırılmıştır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İşitme-dinleme becerisi • Konuşma becerisi (Avusturya Federal Eğitim, Bilim ve Araştırma Bakanlığı [BMBWF], 2005)

FİNLANDIYA	<p>Finlandiya İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programı,</p> <ul style="list-style-type: none">• Genel hedefleri• Dil yeterliliği açısından hedefleri• Kültürel beceriler açısından hedefleri• Öğrenme ve iletişim stratejileri açısından hedefleri• Dinlediğini anlama, konuşma, okuduğunu anlama ve yazma becerisine yönelik hedefleri içermektedir. <p>Hedefler CEFR’de yer alan dil yeterlilik ölçeğine göre hazırlanmıştır. 6.sınıfın sonunda öğrencinin kazanması beklenen hedef ve davranışlar programda detaylı olarak belirtilmiştir. Programın nihai hedefi ise öğrencinin anadili ile uyumlu olarak öğrendiği yabancı dili akıcı bir şekilde kullanmasıdır (Finlandiya Ulusal Eğitim Ajansı, 2004).</p>
HOLLANDA	<p>Hollanda İlkokul Yabancı Dil Öğretim Çekirdek Programında sekiz temel hedef bulunmaktadır. Hedefler, iletişimsel işlevi vurgulamaktadır. Programda yer alan 1, 4, 5, 6 ve 7 numaralı ana hedefler CEFR’ye göre düzenlenmiştir. Bütünleşik ve ardışık olarak numaralandırılmış temel hedefler, aynı zamanda ilköğretimin içeriğini temsil etmektedir (Hollanda Ulusal Program Geliştirme Enstitüsü-Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling [SLO], 2006).</p>
POLONYA	<p>Polonya İlkokul Yabancı Dil Programında, I. aşama (I- III. sınıflar) ve II. aşama (IV- VIII. sınıflar) için genel hedefler yer almaktadır. Farklı durumlarda öğrencilerin kazanması gereken davranışlar belirtilmiştir.</p> <p>Hedefler,</p> <ul style="list-style-type: none">• Dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerileri açısından ifade edilmiştir. <p>Programın nihai hedefi, modern yabancı dil eğitimi öğrencilerin A2 seviyesinde tamamlamasını sağlamaktır (Education Research Institute [ORE], 2017).</p>
TÜRKİYE	<p>Türkiye İlkokul Yabancı Dil Öğretim Programında hem genel hedefler hem de temalara ayrılmış hedefler yer almaktadır. Program sınıf seviyelerine göre birbiriyle bağlantılı ancak her sınıf seviyesi için ayrı hedefler belirlemiştir. Hedefler, CEFR’de yer alan dil yeterlilik ölçeğine göre hazırlanmıştır.</p> <p>Programda yalnızca,</p> <ul style="list-style-type: none">• Dinleme ve konuşma becerisine yönelik hedefler yer almaktadır (MEB, 2017a).

Tablo 4’de görüldüğü gibi; öğrencilerin günlük hayattaki olayları anlatan konuşmaları anlayabilmeleri, İngilizceyi kullanarak iletişim kurabilmeleri, günlük aktivitelerini yabancı dilde ifade edebilmeleri Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye İngilizce öğretim programlarındaki hedeflerin ortak özellikleridir. Dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmaya Almanya, Hollan-

da, Finlandiya ve Polonya ilkokul yabancı dil öğretim programlarında yer verilirken Avusturya ve Türkiye öğretim programlarında yalnızca dinleme ve konuşma becerisine yer verildiği görülmektedir. Avusturya ve Türkiye Yabancı Dil Öğretim Programları yalnızca dinleme ve konuşma becerisine yönelik hedefler belirlediğinden programlar hedefler açısından birbirine benzemektedir. Finlandiya ve Türkiye’de İngilizce öğretim programları hazırlanırken CEFR’de bulunan dil yeterlik ölçeğine göre hedeflerin yazıldığı görülmektedir. Hollanda yabancı dil öğretim programında ise ana hedeflerin CEFR’in yapısına göre düzenlendiği belirtilmektedir.

Tablo 5. *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de Resmi İlkokullarda İngilizce Öğretim Programlarının İçerik Açısından Karşılaştırılması*

Günelik Yaşam Teması	
ALMANYA (BREMEN)	Hakkımda: Hoş geldiniz, Hayal gücüm, Duygular, Vücutun Bölümleri, Giysiler
	Ev: Yemek, Oda ve Mobilyalar
	Okul: Okul Malzemeleri, Renkler, Sayılar, Zaman Kavramları, Günlük Rutinler, Haftanın Günleri
	Boş Zaman: Hobiler, Spor, Evcil Hayvanlar, Tatil
	Yolculuk: Ulaşım Araçları, Yönler
	Alışveriş: Para, Market, Mağaza, Restoran
	Sosyal Çevre Teması
	Aile ve Arkadaşlar: Aile ve Arkadaş İlişkileri
	Gelenekler: Festivaller, Görenekler
	Doğa ve Çevre Teması
Mevsimler, Hava Durumu, Hayvanlar, Sosyo-kültürel Bakış Açısı	
İngilizce Konuşan Dünya, İngilizce Konuşan Dünya Çocukları	
Temalar	
AVUSTURYA	Ben
	Ailem ve arkadaşlarım
	Ben ve okulum
	Ben ve boş zamanım
	Ben; vücudum ve sağlığım
	Ben ve doğa
	Ben ve çevrem
Ben ve hayal dünyam	

FINLANDIYA

1-2. Sınıflar İçin Çekirdek İçerik

Günlük yaşam, yakın çevre, ev ve okul
Öğrencilerin yaşlarına uygun şarkılar, tekerlemeler, oyunlar
Hedef dilin kültürüne ait temel genel bilgiler

3-6. Sınıflar İçin Çekirdek İçerik

Öğrencinin ana diline ve hedef dile ait durumlar ve konu alanları
(dil aileleri, dil bölgeleri vb.)
Yakın çevre, aile, ev ve aile üyelerine ait işlevsel durumlar
Okul, okul arkadaşları, öğretmenler
Kırsal ve kentsel yaşam
Yaş grubu ile ilgili boş zaman aktiviteleri
Çeşitli durumlarda iş yapma
Kişinin kendi kültürüne, hedef dilin kültürüne ve hedef dilin
Finlandiya’da etki ettiği kültüre ait temel bilgiler

HOLLANDA

Ayrıntılı olarak sınıflara göre içerik dağılımı yapılmamıştır.

Genel çerçevede belirtilen konular:

Günlük hayat, boş zaman ve hobiler, vücudunuz, hava durumu

POLONYA

I-III. Sınıflar İçin İçerik

Ben ve akrabalarım (aile, arkadaşlar)
İkamet yerim (evim ve çevresi)
Okulum
Popüler meslekler
Günüm (oyunlarım)
Yiyecekler
Alışveriş (mağaza)
Boş zamanlarım ve tatiller
Gelenekler (ülkem)
Spor
Sağlığım
Doğa (çevrem)
Masallar ve hayal dünyam

2. Sınıf Temaları

Renkler, sayılar, sınıfta kullanılan eşyalar, hayvanlar, meyveler, vücudun bölümleri, evin eşyaları, arkadaşlar, oyun alanı ve temel sözcükler

3. Sınıf Temaları

Selamlaşma, aile, akrabalık ilişkileri, duygular, oyunlar ve oyuncaklar, evin bölümleri, yaşanan şehir, taşıtlar, hava durumu ve doğa

4. Sınıf Temaları

Sınıf kuralları, arkadaşlar, yiyecek ve içecekler, boş zaman etkinlikleri, günlük faaliyetler, çizgi film karakterleri, meslekler, giysiler, fiziksel ve kişisel özellikler, ülkeler ve milletler

Tablo 5’te içerik açısından ülkelerin programları incelendiğinde genel olarak günlük hayatta kullanılan etkinliklere içerikte yer verildiği, kültürel unsurların programlarda sıklıkla yer aldığı söylenebilir. Almanya, Avusturya, Hollanda, Finlandiya İngilizce Öğretim Programları için belirlenen içerik çerçeve niteliğinde iken, Türkiye’de içerik programdaki şekliyle kullanılmaktadır. Almanya, Avusturya, Hollanda, Finlandiya İngilizce Öğretim Programlarının içerik seçimi öğrencinin kişisel ihtiyaç ve tercihlerine dayalı ve öğrenci merkezli (student-centred) iken, Türkiye’deki İngilizce Öğretim Programlarının dil merkezli (language-centred) olduğu söylenebilir. Türkiye’de ders kitapları programdaki temalara göre hazırlanmaktadır (MEB, 2017b). Türkiye İlkokul Yabancı Dil Programında içerik tüm sınıf kademelerine göre ayrıntı bir şekilde sunulduğundan diğer programlara göre daha kapsamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 6. *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de Resmi İlkokullarda İngilizce Öğretim Programlarının Eğitim Durumları Açısından Karşılaştırılması*

	YÖNTEM	BECERİ ALANI	TEKNİK	ARAÇ VE GEREÇLER
ALMANYA (Bremen Eyaleti)	İletişimsel Yöntem Bütünsel Yaklaşım Proje odaklı çalışma Bireysel çalışma Yaratıcı drama	Okuma Yazma Dinleme Konuşma	Anket Şarkı tamamlama Kısa soru-cevap Resimli Bulmaca Sesli okuma teknikleri Kukla oyunları Resimli çalışma sayfaları Diyalog Dans Drama Sınıf dışı etkinlikler (gezi)	Şarkı Tekerleme Hikâye Kartpostal Kukla Medya araçları Görsel materyaller Kitaplar
AVUSTURYA	İletişimsel Yaklaşım Bireysel ve Proje odaklı çalışma Yaratıcı drama	Dinleme Konuşma	Ses ayırt edici çalışmalar Konuşma ritmine yönelik egzersizler Oyunlar Müzikaller Mini diyaloglar Rol yapma Skeçler Uygun alıştırma formları	El kuklaları Dondurulmuş hayvanlar Görsel materyaller Slaytlar Duvar resimleri Kelime ve resim kartları Resimli kitaplar Ses ve video içerikleri Dijital medya
FİNLANDİYA	-----	-----	-----	-----
HOLLANDA	-----	-----	-----	-----

POLONYA	Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi	Okuma Yazma Dinleme Konuşma	Sergiler Okuma toplantıları Film gösterimleri Okuma toplantıları Modern yabancı dil tiyatro dersleri	Sözlükler, resimli hikâyeler, çizgi filmler, ses kayıtları, videolar, görsel ve yazılı materyaller, nesnelere, şarkı sözleri, şiirler, tekerlemeler, reklamlar, haritalar, kitaplar, sosyal medya ve teknoloji (akıllı tahta, etkileşimli tahtalar).
TÜRKİYE	Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi Yaratıcı drama	Dinleme Konuşma	Drama performansları El işleri, Rol oynama, Grup veya ikili tartışmalar Eşleştirmeler (cümleleri resimler ile) Dinle-boya Dinle-çiz etkinlikleri Sanat ve el sanatları, Yarışmalar, Simülasyonlar, Pantomim, Oyunlar, Tahmin etme, Soru ve cevaplar, Hikâye anlatma.	Resim, video, hikâyeler, fıkralar, kısa sunumlar, tablolar, şarkılar, basılı bildiriler, sözlükler, flash kartlar, görsel-işitsel materyaller, kuklalar, öğretmen kaynak paketleri, ders kitapları, reklamlar, biyografik metinler, bloglar, broşürler, kartlar, çizgi filmler, kataloglar, tezahüratlar, masallar, haritalar, masallar, şakalar

Tablo 6'ya göre çekirdek program niteliğindeki Finlandiya'nın İngilizce öğretim programında derslerde kullanılan materyaller, kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri gibi noktalara ayrıntılı olarak yer almamaktadır. Programın eğitim durumları hakkında açıklamalar programda yer almamaktadır (Finnish National Agency for Educa-

tion, 2004). Hollanda İlkokul İngilizce Öğretim Programında da eğitim durumlarına ait ayrıntılı açıklama bulunmamaktadır (SLO, 2006). Eğitim durumlarına ait açıklamalar Ulusal Program Geliştirme Enstitüsü (SLO) tarafından her hedef için ayrı olarak verilmiştir. Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı tarafından belirlenen çerçeve niteliğindeki ulaşılması gereken hedeflerin temele alınması öğretim yöntemini belirlemede esastır (SLO, 2006). Polonya’da ilkokulda uygulanan yabancı dil programında eğitim duruma ait bir başlık bulunmamaktadır ancak hedefler kısmında öğretim materyallerinden sıklıkla bahsedilmiştir. Öğretmenlere yönelik öneriler kısmında ise ders işlenişinin nasıl olacağına dair bilgiler yer almaktadır (ORE, 2017). Diğer programlarda belirtilen unsurlar göz önünde bulundurulduğunda, programların eğitim durumlarında iletişimsel ve bütünsel yaklaşıma ilişkin bazı öğelerin desteklendiği söylenebilir. Özellikle dijital medya ve internet kullanımıyla derslerde interaktif çalışmaların yer alması programlarda sıklıkla vurgulanmaktadır.

Tablo 7. *Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de Resmi İlkokullarda İngilizce Öğretim Programlarının Sınama Durumları Açısından Karşılaştırılması*

ALMANYA (BREMEN)	<p>İlkokulun 1. ve 2. sınıfında, karne yerine sözlü değerlendirmeler (Verbalbeurteilung) yapılmaktadır. İlkokulda eğitim-öğretim faaliyetlerinde yalnızca ürün değil, süreç de değerlendirilmektedir. Öğrencinin bireysel gelişimine ilişkin olarak çalışma süreci değerlendirilir. Yabancı dil eğitiminde temel amaç sözlü iletişimin desteklenmesidir. Bu nedenle yazılı değerlendirmeler nadiren kullanılmaktadır. Öğrencilerin yeteneklerini ve bilgilerini değerlendirmeye yönelik olarak;</p> <ul style="list-style-type: none">• Portfolyolar• Pratik çalışmalara katılım• Proje veya grup çalışmalarına katılım• Learning check (öğrenme değerlendirmesi)• Sözlü katılımlar kullanılmaktadır (LIS, 2013).
AVUSTURYA	<p>Avusturya İlkokul İngilizce öğretim programı genel değerlendirmeyi içermektedir. İngilizce dersi için değerlendirme araçları programda yer almamaktadır Performans değerlendirmeleri, öğrenci değerlendirmesinin temelini oluşturmaktadır. Öğrencilerin yabancı dil derslerindeki performansları, öğrenme hedefi kataloğunda, öğrenme ilerleme belgesinde, dil portfolyolarında ve dil dosyalarında belgelenmektedir (BMBWF, 2018).</p> <p>İlkokulda performans değerlendirme formları kullanılmaktadır:</p> <ul style="list-style-type: none">• Öğrencilerin sınıf içi katılımı• Yazılı sınavlar (informal testler ve dikte dâhil)• Yazılı sınavlar (dördüncü sınıftan itibaren)• Pratik performans değerlendirmeleri (BMBWF, 2005).

FINLANDIYA	Eğitim durumlarında olduğu gibi sınama durumları açısından da programda net bilgi yer almamaktadır (Demir ve Yavuz, 2014). Programda genel olarak değerlendirmeye değinilmiştir ancak birebir yabancı dil derslerini içeren değerlendirme araçlarından bahsedilmemiştir.
HOLLANDA	Hollanda yabancı dil programında ölçme ve değerlendirmeye yönelik açıklamalara yer verilmemiştir. İlkokulda değerlendirme ölçütlerinden genel olarak bahsedilmiştir (SLO, 2006).
POLONYA	Polonya'da ilkokulda uygulanan yabancı dil programında değerlendirmeye değinilmemiştir. Öğretmenlere öneriler kısmında, öğrencilere ilerleme düzeyleri hakkında çeşitli teknikler kullanılarak geri bildirim sağlamak esastır açıklaması yer almaktadır (ORE, 2017).
TÜRKİYE	<p>Program'da alternatif ve süreç odaklı değerlendirmeler tercih edilmiştir. Program'da her beceriye yönelik olarak örnek değerlendirme teknikleri yer almaktadır. Değerlendirme için ayrıca öğretmenlere öneriler tanıtılmıştır. Alternatif değerlendirme yöntemleri de sunulmuştur. İlkokul seviyesinde dinleme ve konuşma becerisine yönelik değerlendirmeler dikkate alınmıştır. Her temanın sonunda temaya göre değerlendirme örnekleri ayrıntılı olarak verilmiştir. Alternatif değerlendirmeler de yer almaktadır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portfolyo değerlendirme • Proje değerlendirme • Performans değerlendirme • Yaratıcı drama görevleri, sınıf gazetesi, sosyal medya projeleri, dergi performansı (MEB, 2017a).

Tablo 7'de görüldüğü gibi; Finlandiya, Hollanda ve Polonya'da uygulanan yabancı dil öğretim programlarında sınama durumları açısından ayrıntılı ve net bilgi yer almamaktadır. Almanya, Avusturya ve Türkiye'de yabancı dil derslerinde kullanılan değerlendirme yöntemleri benzerlik göstermektedir. İncelenen üç ülkede; portfolyo değerlendirme, performans değerlendirme, projeleri çalışmaları ortak özellikler arasında yer almaktadır. Genel olarak ülkelerin programlarındaki sınama durumları incelendiğinde çağdaş bir yaklaşımla hazırlandığını ve alternatif değerlendirme yöntemlerinin önerildiği görülmektedir.

Sonuçlar

Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya ve Türkiye’de ilkokullarda uygulanan yabancı dil eğitim programlarının karşılaştırmalı olarak incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Yabancı dil öğretim programlarının genel özellikleri incelendiğinde Türkiye’de merkezi program hazırlandığı ve programın ülke genelinde uygulandığı belirlenmiştir. İncelenen AB ülkelerinde (Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Polonya) ise çerçeve programların hazırlandığı ve okulların kendi programlarını düzenleyebildiği tespit edilmiştir. AB ülkelerinde programın uygulama aşamasında öğretmenlere daha fazla esneklik tanındığı saptanmıştır.

2. İncelenen ülkeler arasında yabancı dil eğitimine en erken Hollanda’da başlandığı tespit edilmiştir. Avrupa Komisyonu’nun yabancı dil eğitim politikaları ve bu alanda yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde ülkelerin başarılarında yabancı dil eğitimine erken yaşta başlamanın önemli bir kriter olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Akdoğan (2004) yaptığı çalışmada erken yaşta başlayan yabancı dil eğitiminin ve öğretiminin çocuğun gelişimini olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

3. Türkiye’de incelenen ülkelerden farklı olarak ilkokulda yabancı dil branş öğretmenleri tarafından öğretilmektedir. Diğer ülkelerde belli aşamaya kadar yabancı dil derslerinin sınıf öğretmeni tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir.

4. Karşılaştırılan diğer ülkelerden farklı olarak Türkiye’de ilkokul 1. sınıfta yabancı dil dersinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

5. İncelenen ülkelerde ilkokulda birden fazla yabancı dil öğretilmektedir. Bu şekilde öğrenciler yabancı dile daha fazla maruz kalmaktadır. Solak’ın (2013) belirttiği gibi Türkiye’de özel okullar hariç ilkokulda bir yabancı dil (İngilizce) öğretilmektedir. Türkiye’de resmi ilkokullarda ikinci yabancı dil dersinin bulunmadığı ve ilkokullarda uygulanan öğretim programının yalnızca İngilizceye yönelik olduğu tespit edilmiştir.

6. İncelenen AB ülkelerinde yabancı dil öğretiminde CLIL yaklaşımı kullanılmaktadır. Türkiye’de ilkokullarda yabancı dil eğitiminin bu yaklaşıma göre yapılmadığı tespit edilmiştir. Almanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda ve Polonya’da CLIL yaklaşımının kullanılmasıyla haftalık yabancı dil ders saatleri yeterli görülmektedir. Türkiye’de ilkokullarda haftada 2 saat işlenen yabancı dil ders saatinin diğer ülkelere göre daha az olduğu tespit edilmiştir.

7. İncelenen AB ülkelerinde ve Türkiye’de ilkokulda yabancı dil öğretim programlarında özellikle dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verildiği görülmektedir.

8. İncelenen AB ülkeleri ve Türkiye İlkokul Yabancı dil (İngilizce) Öğretim Programında hedefler öğrenme sürecini yansıtmaktadır. Ülkelerin yabancı dil öğretim programlarının tamamında hedefler açısından Avrupa Ortak Başvuru Metni’nin (CEFR)

dikkate alındığı saptanmıştır. Diğer ülkelerden farklı olarak Finlandiya ve Türkiye’de İlkokul Yabancı Dil Öğretim Program’larında CEFR’de bulunan dil yeterlik ölçeğine göre kazanımlar ve hedefler yazıldığı belirlenmiştir. AB ülkelerin programlarında sosyo-kültürel öğeler, kültürleri anlamaya ve çok dilliliğe yönelik hedefler bulunurken, Türkiye programında bu tarz hedeflere daha az rastlanmaktadır.

9. İncelenen AB ülkeleri ve Türkiye ilkökul yabancı dil öğretim programında yer alan içeriğin çocuğun günlük yaşantılarını temele aldığı görülmektedir. Almanya, Avusturya, Finlandiya ve Polonya’da programlarda içeriğin genel çerçevede sunulduğu, Hollanda programında ise içeriğe dair çok az bilgi bulunduğu tespit edilmiştir. Almanya, Avusturya, Hollanda, Finlandiya İngilizce Öğretim Programlarının içerik seçimi öğrencinin kişisel ihtiyaç ve tercihlerine dayalı ve öğrenci merkezli (student-centred) iken, Türkiye’deki İngilizce Öğretim Programlarının dil merkezli (language-centred) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İçerik olarak Türkiye Yabancı Dil Öğretim Programı, tüm sınıf kademelerine göre ayrıntılı içerik sunduğundan incelenen diğer yabancı dil öğretim programlarına göre daha kapsamlı olduğu belirlenmiştir.

10. Finlandiya ve Hollanda yabancı dil öğretim programlarında eğitim durumlarına ait açıklamaların yer almadığı, Almanya, Avusturya, Polonya yabancı dil öğretim programlarında yalnızca etkinlik isimleri ve öğretim materyallerin listesinin verildiği, etkinliklerin sınıf ortamına nasıl uyarlanacağına öğretmenlere bırakıldığı tespit edilmiştir. İncelenen AB ülkelerinden farklı olarak Türkiye öğretim programında öğretim süreçlerinde kullanılacak yöntem ve tekniklerle ilgili açıklamalara, önerilen materyallere yer verildiği, daha kapsamlı açıklamaların yer aldığı saptanmıştır. Programların eğitim durumlarına yönelik olarak Tok’un (2006) AB ülkeleri ile Türkiye’de uygulanan yabancı dil öğretim programlarını karşılaştırdığı araştırmanın sonuçlarında belirttiği gibi yabancı dil dersinin öğrenci merkezli olması, öğretmen tarafından öğrencilerin aktif olmalarının sağlanması, etkinliklerin oyuna dayalı olması, sözel dile öncelik verilmesi, öğrenci motivasyonunu sağlayan, öğrenme isteğini sürekli geliştirecek ortamların oluşturulması, görsel-işitsel dokümanlara yer verilmesi ve dijital medyanın kullanımı incelenen ülkelerin programlarında yer alan ortak özelliklerin arasında olduğu tespit edilmiştir.

11. Finlandiya, Hollanda ve Polonya’da uygulanan yabancı dil öğretim programlarında sınav durumları açısından ayrıntılı ve net bilgi yer almadığı, Almanya, Avusturya ve Türkiye’de yabancı dil derslerinde kullanılan değerlendirme yöntemlerinin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Portfolyoların aktif olarak kullanılması, öğrencilerin gelişimlerinin dil dosyalarına kaydedilmesi, proje ve performans çalışmaları, alternatif değerlendirme yöntemleri programların ortak özellikleri arasında belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda AB ülkeleriyle uyumlu yabancı dil öğretim programı geliştirmek ve ilkökulda etkili bir yabancı dil eğitimi verebilmek için aşağıda öneriler sunulmuştur.

Öneriler

1. Milli Eğitimin Bakanlığı’na bağlı olarak yerel düzeyde okullara ve programın uygulayıcısı olan öğretmenlere daha fazla esneklik sağlanabilir.
2. Yabancı dil dersi ilkokul birinci sınıftan itibaren verilebilir ya da Avrupa’da yabancı dil eğitimine başlama yaşına dikkate alınarak okul öncesi eğitimde yabancı dil eğitimine başlanabilir.
3. İlkokul yabancı dil programlarına seçmeli veya zorunlu ikinci yabancı dil eklenebilir.
4. AB ülkelerine oranla düşük olan yabancı dil dersinin haftalık ders saati artırılabilir.
5. Programda başka kültürler hakkında bilgi edinme ve başka kültürlerden gelen insanları anlamaya yönelik hedeflere daha fazla yer verilebilir. Çok dillilik ilkesi programlara eklenip bu yönde çalışmalar yapılabilir.
6. Avrupa Konseyi’ne ait Avrupa Dil Gelişim Dosyası Projesi ve CLIL yaklaşımı programlara yansıtılabilir.
7. Ülkelerin İngilizce öğretim programlarındaki hedeflerle bu hedeflerin ne kadarına sınıf içi uygulamalarında ulaşıldığının belirlenmesi gerekebilir.
8. İçerik seçiminde öğretmenlere öğrenci ve okul ihtiyaçlarına yönelik olarak esneklik sağlanabilir.
9. Hem AB ülkeleri hem de Türkiye Programlarında özellikle altı çizilen iletişimsel etkinliklere sınıf içinde daha fazla yer verilebilir.
10. Sınıf içi uygulamalarda programda belirtildiği gibi dinleme ve konuşma becerisine daha fazla ağırlık verilebilir.
11. Öğretim süreçlerinde kullanılacak materyallerin nasıl kullanılacağı veya sunulacak etkinliklerin nasıl uygulanacağı programda açıkça belirtilebilir. Uygulama konusunda değişiklikler öğretmene bırakılabilir.

Kaynakça

- Abuja, G. (2007). Austria. In: A. Maljers, D. Marsh, & D. Wolff (Eds.), *Windows on CLIL. Content and Language Integrated Learning in the Spotlight* (pp.14-24). Alkmaar, NL: Ter Burg Offset.
- Akdoğan, F. (2004). Yeni projeler ışığında erken yaşta yabancı dil öğretimi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 97-109. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/download/article-file/92995>

- British Council ve Tepav. (2013). *Türkiye'deki devlet okullarında İngilizce dilinin önemine ilişkin ulusal ihtiyaç analizi*. Ankara: Mattek Matbaacılık. Erişim adresi http://www.tepav.org.tr/upload/files/1399388_5191.pdf
- Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung (BMBWF). (2005). Lehrplan der Volksschule, achter teil, bildungs- und lehraufgaben sowie lehrstoff und didaktische grundsätze der verbindlichen übungen, grundschule- lebende fremdsprache (Avusturya ilkokul yabancı dil öğretim programı). https://bildung.bmbwf.gv.at/schulen/unterricht/lp/vs_lp_8_lebende_fremdsprache_14053.pdf?61ec06 Erişim tarihi: 12.11.2018
- Demir, Y., ve Yavuz, M. (2014). Finlandiya, Japonya, Kore, Çin (Şangay) ve Türkiye'deki İngilizce dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(1), 115-128. doi:10.13114/MJH.201416428
- Demirkan, C. (2008). *Yabancı dil öğreniminin bireylerin sosyal yaşamına etkisi: Isparta'da öğretmenler üzerine bir araştırma*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Isparta.
- Duverger, M. (1973). *Sosyal bilimlere giriş: metodoloji açısından*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Education First (EF). (2018). English proficiency index. <https://www.ef.com.tr/epi/> Erişim tarihi: 15.11.2018
- Education Research Institute (ORE). (2017). Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Poland National Core Program). <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2017/356> Erişim tarihi: 15.02.2019
- Eküş, B., ve Babayigit, Ö. (2013). İlkokul 2. sınıftan itibaren yabancı dil eğitimi verilmesine ilişkin sınıf ve İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Social Science Studies*, 1, 40-49. Erişim adresi http://rssiudies.com/Makaleler/1149393832_40-49.pdf
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- EURYDICE. (2019). Finland single structure education (Integrated primary and lower secondary education). <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/finland/single-structure-education-integrated-primary-and-lower-secondary-education> Erişim tarihi: 15.01.2019
- Finnish National Agency for Education. (2004). National core curriculum for basic education. https://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/basic_education/curricula_2004 Erişim tarihi: 24.12.2018
- Finnish National Agency for Education. (2012). Distribution of lesson hours in basic education. <https://www.oph.fi> Erişim tarihi: 25.12.2018

Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye’de İlkokullarda Uygulanan Yabancı Dil Öğretim Programlar...

- Hamiloğlu, K. (2013, Ocak 9). Yabancı dil bir ders değil, sosyal yaşam aracıdır. *Milliyet Gazetesi*. Erişim adresi <http://www.milliyet.com.tr/yabanci-dil-bir-ders-degil-sosyal-yasam-aracidir-egitimdunyasi-1653226/>
- Harmer, J. (1991). *The practice of english language teaching*. New York: Longman Publishing.
- Karasar, N.(2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Landesinstitut Für Schule Bremen (LIS). (2013). Englisch Bildungsplan für die grundschule-die primarstufe im land Bremen (Almanya Bremen Eyaleti ilkokul ingilizce öğretim programı). <https://www.lis.bremen.de/schulqualitaet/curriculumentwicklung/bildungsplaene/primarstufe-15222> Erişim tarihi: 29.10.2018
- Latomaa, S., & Nuolijärvi, P. (2002). The Language situation in Finland. *Current Issues in Language Planning*, 3(2), 95-202. doi.org/10.1080/14664200208668040
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017a). İlkokul-ortaokul ingilizce dersi öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=149> Erişim tarihi: 20.11.2018
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017b). Türk eğitim sistemi. http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2017/TES_2017.pdf
Erişim tarihi: 05.03.2019
- National Institute for Curriculum Development (SLO). (2006). Dutch core objectives primary education. http://www.slo.nl/primair/kerndoelen/Dutch_Core_objectives_Primary_Education_2006.pdf/ Erişim tarihi: 26.01.2019
- Netherlands Organization for International Cooperation in Higher Education (NUFFIC). (2018). education system in Netherlands. 2nd edition. <https://www.nuffic.nl/en/subjects/education-in-the-netherlands/> Erişim tarihi: 25.01.2019
- Organization for Economic Co-Operation and Development (OECD). (2015). *Education policy outlook Poland*. Paris: OECD Publishing. Erişim adresi www.oecd.org/edu/policyoutlook.htm.
- Solak, E. (2013). Finlandiya ve Türkiye’de ilkokul düzeyinde yabancı dil öğretimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(28), 296-301. Erişim adresi http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt6/cilt6sayi28_pdf/solak_ekrem.pdf
- Tok, H. (2006). *Avrupa birliği ülkelerinde ve Türkiye’de uygulanan yabancı dil öğretim programlarının karşılaştırılması*, (Yayınlanmamış Doktora tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Malatya
- Üstünoğlu, E. (2008). What can Turkey learn from other countries regarding english language? *Milli Eğitim Dergisi*, 179, 322-333. Erişim adresi http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/179.pdf
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <https://eacea.ec.europa.eu> (Erişim tarihi: 17.01.2019)